

УДК 332.1: 336.5

Л. О. Коваленко,

к. е. н., професор, академік УАН, Чернігівський державний інститут економіки та управління

Т. В. Міхеєнко,

к. е. н., доцент, Чернігівський державний інститут економіки та управління

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФОРМА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ

L. Kovalenko,

candidate of economic sciences, the professor, member of Ukrainian Academy of Sciences,
Chernihiv State Institute of Economics and Management

T. Mikheienko,

candidate of economic sciences, associate professor, Chernihiv State Institute of Economics and Management

INVESTMENTS AS A FORM OF THE FINANCIAL PROVISION OF THE DEPRESSED REGIONS DEVELOPMENT

У статті досліджено роль інвестицій у фінансовому забезпеченні розвитку депресивних регіонів, проведено оцінку показників інвестиційної діяльності на території Чернігівської області, висвітлено загальні проблеми у сфері залучення інвестицій і запропоновано шляхи їх подолання, обґрунтовано науково-методичні засади та напрями регіональної інвестиційної політики, а також критерії для визначення ефективності реалізації такої політики. Авторами визначено пріоритетні напрями залучення інвестицій для Чернігівської області з метою забезпечення її економічного зростання та сталого розвитку.

The role of investments in the financial provision of the depressed regions development is investigated, the estimation of investment performance indicators is conducted on territory of Chernihiv region, general issues in the field of bringing in investments are revealed and the ways of their overcoming are offered, the directions of regional investment policy are substantiated in the article. The priority directions of bringing in investments to Chernihiv region with the aim of providing its his economic growth and steady development are also determined by the author.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний потенціал, регіональна інвестиційна політика.

Key words: investments, investment activity, investment potential, regional investment policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Для регіонів як принципово нових типів інститутів, які орієнтовано на досягнення балансу економічних, соціальних і екологічних цілей і цінностей, питання створення ефективного механізму фінансового забезпечення збалансованого розвитку до цього часу залишається

ся відкритим. Особливої актуальності проблема фінансового забезпечення сталого розвитку набуває для територій, які знаходяться в стані депресії і не здатні повною мірою виконувати функцію відтворення якісних ресурсів, у першу чергу, людського потенціалу. В свою чергу, зниження інвестиційної привабливості розгля-

Рис. 1. Структурно-логічні компоненти фінансового забезпечення розвитку регіонів

дається як одна з головних ознак депресивності територій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значний науковий і практичний інтерес для дослідження питань фінансового забезпечення регіонального розвитку становлять праці науковців О. Бречка, Ю. Дронь, М. Трохимченко, О. Чигрин, що стосуються удосконалення механізму інвестиційного забезпечення розвитку регіонів, оскільки метою цих наукових розвідок є пошук додаткових джерел фінансового забезпечення розвитку територій.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до визначення інвестицій як форми фінансового забезпечення розвитку регіонів, оцінка інвестиційного потенціалу Чернігівської області та шляхів його нарощування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Забезпеченість регіонів фінансовими ресурсами є підґрунтям сталого розвитку територій, що визначено на сьогодні пріоритетом державної регіональної політики. Для депресивних територій характерні застій у господарських процесах, скорочення або призупинення зростання обсягів валового регіонального продукту, відсутність розширеного відтворення ресурсів, високий рівень безробіття, низький рівень доходів населення, а також зниження конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості території, що обумовлює доцільність використання диференційованого підходу до їх фінансового забезпечення.

Фінансове забезпечення розвитку депресивних територій визначається як процес формування та використання фінансових ресурсів з метою подолання спад-

них тенденцій та активізації соціально-економічної діяльності для досягнення збалансованого розвитку територій.

Модель фінансового забезпечення сталого розвитку депресивних територій, що наведена на рисунку 1, відображає склад джерел фінансування, відповідні форми руху коштів, механізми їх регулювання з урахуванням особливостей таких територій у механізмах виділення, спрямування, розпорядження коштами на регіональному рівні. При цьому за змістом форми фінансування не змінюються — це бюджетне фінансування, самофінансування, інвестування та кредитування.

Функціональна структура фінансового забезпечення розвитку регіону відображає питому вагу коштів, які виділяються з різних джерел на певні цілі, і є кількісною базовою характеристикою фінансового механізму. При цьому якісний аспект відображає способи і умови формування фінансових ресурсів, форми їх мобілізації і розподілу.

Європейською хартією місцевого самоврядування [2], до якої Україна приєдналася у 1996 р., задекларована необхідність забезпечення органів місцевого самоврядування достатніми фінансовими ресурсами, обсяг яких має відповідати функціям, які виконує місцева влада, а також визначене право органів місцевого самоврядування на власні адекватні фінансові ресурси.

В умовах обмеженості бюджетних ресурсів залучення інвестицій є однією з важливих форм фінансового забезпечення розвитку регіонів. До того ж, Європейська хартія місцевого самоврядування гарантує органам місцевого самоврядування право доступу до національного ринку капіталу з метою здійснення позик інвестиційного капіталу.

У сучасних умовах, органи місцевого самоврядування опосередковано впливають на процес залучення інвестиційних ресурсів у регіон як зовнішніх, так і внутрішніх, оскільки практично не беруть участь у форму-

Таблиця 1. Динаміка показників інвестиційної діяльності в Чернігівській області за 2007–2012 рр.

Показник	Чернігівська область											
	фактичне значення						% до загальноукраїнського показника					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. Інвестиції в основний капітал, млн грн.	2422,0	3053,0	1588,0	1756,2	2455,0	2737,3	1,2	1,3	1,3	1,0	1,2	1,2
2. Інвестиції в основний капітал на одну особу, грн.	2133,1	2725,9	1434,7	1603,0	2262,8	2358,9	49,1	52,4	53,8	43,4	48,6	49,3
3. Уведення в дію нових основних засобів, млн грн.	1170,0	1637,0	2147,0	1637,0	1284,0	...	1,4	1,3	1,4	1,5	1,3	...
4. Уведення в експлуатацію житла, тис. кв. м, в т. ч.:	125	186	204	105	160	158	1,4	1,8	1,9	1,6	1,7	1,7
- у містах	107	162	182	90	103	127	1,6	2,1	2,3	1,7	1,6	1,8
- у сільській місцевості	18	24	22	15	57	31	1,0	1,0	0,8	1,2	1,9	1,3
5. Акціонерний капітал нерезидентів в Чернігівській обл., тис. дол. США	98144,8	81540,1	86591,1	94390,4	87400,0	98270,9	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2

Джерело: розраховано за даними [3; 4].

Таблиця 2. Динаміка структури інвестицій в основний капітал в Україні та Чернігівській області за 2008–2012 рр. (%)

Показник	Чернігівська область					Україна				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Промисловість, у т.ч.:	41,2	35,5	39,9	31,3	30,5	34,1	32,9	38,0	34,2	36,2
- добувна промисловість	5,8	4,9	4,7	5,3	6,4	6,4	7,2	9,2	9,1	10,3
- переробна промисловість	31,3	26,4	24,4	19,0	20,1	23,8	21,0	23,3	20,0	17,3
- виробництво та розподілення електроенергії, газу і води	4,2	4,2	10,8	6,9	4,0	3,9	4,7	5,5	5,1	8,6
Сільське господарство, мисливство, рибництво, лісове господарство	11,8	18,3	18,0	18,8	23,8	5,1	7,3	6,2	7,2	7,6
Будівництво	2,6	2,1	1,3	0,9	0,7	4,8	5,3	3,5	2,9	3,6
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів	6,1	6,2	6,0	5,0	10,6	9,4	10,6	9,3	6,9	7,2
Діяльність готелів та ресторанів	0,6	0,5	1,1	0,9	0,7	1,4	1,4	1,7	1,8	2,1
Діяльність транспорту та зв'язку	16,6	15,0	11,7	13,7	9,6	16,8	14,0	16,2	17,0	16,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	16,9	14,3	15,4	23,0	17,4	20,9	21,0	16,9	21,7	17,7
Фінансова діяльність	1,1	0,9	0,4	0,6	0,7	2,2	2,0	2,2	1,7	1,3
Освіта	0,8	1,0	0,7	0,7	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Охорона здоров'я	1,2	1,6	1,7	1,5	1,6	1,3	1,5	1,3	1,6	1,4
Надання комунальних та індивідуальних послуг	0,5	3,6	2,2	1,2	1,2	2,2	2,3	3,2	3,1	4,4
Інші види економічної діяльності	0,6	1,0	1,7	2,5	1,1	1,7	1,8	1,6	1,9	1,8
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано за даними [3; 4].

**Таблиця 3. Динаміка структури
прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу)
у Чернігівській області та Україні, (%)**

Показник	Чернігівська область					Україна				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
1. Промисловість і виробництво та розподіл електроенергії, тепла, газу, води, у т.ч.:	69,1	65,9	78,0	76,4	74,5	27,6	22,6	22,5	31,4	30,9
- виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	52,2	43,9	52,8	49,7	48,3	5,3	4,6	4,6	4,2	4,2
- хімічна та нафтохімічна промисловість	4,2	7,5	8,0	10,7	11,0	2,8	2,7	3,0	3,0	2,8
2. Сільське господарство, мисливство, рибництво, лісове господарство	12,6	9,8	9,9	8,5	10,1	1,9	2,2	2,2	1,9	1,6
3. Будівництво	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	5,5	5,7	5,5	5,2	6,1
4. Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	6,6	5,4	6,2	5,8	5,9	10,4	10,4	10,6	10,7	10,5
5. Діяльність транспорту та зв'язку	0,3	0,2	1,1	1,1	1,0	4,3	3,6	3,8	3,8	3,8
6. Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	2,7	1,8	2,2	5,5	5,0	8,6	10,0	10,2	10,6	11,6
7. Фінансова діяльність	-	-	-	-	-	16,3	20,0	22,4	33,7	33,1
8. Інші види економічної діяльності	8,7	16,6	2,3	2,5	3,2	25,4	25,5	22,8	2,7	2,4
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано за даними [3; 4].

ванні й не можуть гарантувати стабільність законодавчої та нормативної баз, не наділені правом надання податкових пільг, окрім місцевих податків, а також виступати гарантом за зобов'язаннями можуть лише з дозволу Міністерства фінансів України.

До джерел фінансування інвестицій в Україні відносять: кошти державного та місцевого бюджетів, фінансові ресурси державних і регіональних цільових фондів, кошти підприємств і установ, кредитні ресурси, залучені місцевими органами управління, підприємствами та організаціями, а також інші джерела.

На даний час, в Україні поряд з проблемою централізації фінансових ресурсів існує проблема централізації фінансових інституцій. Із 163 функціонуючих банків 89 мають центральні офіси в м. Києві, а тому відділення цих банків у регіонах, як правило, проводять фінансову політику, визначену головним банком [1, с. 53]. До того ж, акумульовані відділеннями банків кошти в регіонах концентруються на центральному рівні та використовуються як інвестиційний ресурс для фінансування проєктів, вигідних для потужних фінансових установ, що не враховують потреби регіонів з ознаками депресивності.

Загальні тенденції інвестиційної діяльності на території Чернігівської області простежуються за даними таблиці 1, які засвідчують, що позитивну динаміку зростання інвестицій до 2008 року було знівельовано наслідками глобальної фінансово-економічної кризи.

Про низьку інвестиційну привабливість підприємств Чернігівської області, яка є однією з головних ознак депресивності територій, свідчать показники інвестиційної активності у порівнянні із загальноукраїнськими показниками. Загальний обсяг інвестицій в основний капітал у регіоні становить лише 1,2% від таких інвестицій по Україні, а значення даного показника на одну особу не досягає і половини від середнього значення по Україні. Також Чернігівщина не є інвестиційно привабливим регіоном для іноземних інвесторів, оскільки за останні роки в підприємства області вкладено лише 0,2% коштів, спрямованих в Україну.

Проведений аналіз дає можливість стверджувати, що державна інвестиційна політика на даному етапі не забезпечує подолання депресивних тенденцій у цьому регіоні, оскільки жоден показник інвестиційної активності не досяг докризового рівня, і не сприяє соціально-економічному та екологічному розвитку Чернігівської області.

Як переконує досвід, саме капітальні інвестиції є підґрунтям економічного зростання як на рівні суб'єктів господарювання, так і на рівні регіону. Враховуючи високий ступінь зносу основних засобів підприємств Чернігівської області, проблема оновлення та модернізації засобів виробництва стоїть дуже гостро у сільському господарстві, промисловості, де ступінь зносу і морального старіння є найвищим, на підприємствах транспорту та зв'язку, освіти, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства Чернігівської області.

За обсягами інвестицій в основний капітал у Чернігівській області домінують: промисловість,

Таблиця 4. Динаміка складу та структури джерел фінансування капітальних інвестицій у Чернігівській області у 2007–2012 рр.

Показник	Чернігівська область											
	Фактичне значення, млн грн.						Питома вага джерел фінансування, %					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кошти державного бюджету	171,8	120,9	93,3	51,4	105,0	155,5	7,1	4,0	5,9	2,9	4,3	5,7
Кошти місцевих бюджетів	97,8	194,2	30,0	45,8	105,9	122,5	4,0	6,4	1,9	2,6	4,3	4,5
Власні кошти підприємств	1305,6	1771,0	900,8	1151,2	1550,9	1765,1	53,9	58,0	56,7	65,6	63,2	64,6
Позикові кошти	499,2	569,1	344,4	115,7	276,9	159,1	20,6	18,6	21,7	6,6	11,3	5,8
Кошти іноземних інвесторів	6,3	35,2	17,4	18,2	13,0	-	0,3	1,1	1,1	1,0	0,5	-
Кошти населення на житлове будівництво	287,8	305,4	159,9	319,2	337,7	488,2	11,9	10,0	10,1	18,2	13,8	17,8
Інші джерела фінансування	53,4	57,5	42,4	54,7	65,2	47,2	2,2	1,9	2,6	3,1	2,7	1,7
Загальний обсяг фінансування	2421,9	3053,3	1588,2	1756,2	2454,6	2737,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано за даними Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації.

сільське господарство, транспорт та зв'язок, а також діяльність, пов'язана з орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям (табл. 2). Питома вага обсягів інвестицій у основні засоби сільського господарства утричі вища, ніж загалом по Україні, що свідчить про пріоритет розвитку саме цієї галузі в регіоні, і це є цілком виправданним з урахуванням перспективи відкриття ринків ЄС для вітчизняної сільськогосподарської продукції.

Незважаючи на низьку інвестиційну привабливість підприємств Чернігівської області, іноземних інвесторів найбільш цікавлять такі сфери, як виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (48,3%), сільське господарство (10,8%), хімічна та нафтохімічна промисловість (8,3%), оптова торгівля (5,9%), що підтверджується даними в таблиці 3.

За даними Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації в області налічується 110 підприємств-резидентів із прямими іноземними інвестиціями, а основними країнами-інвесторами є Німеччина, Польща, Кіпр, Британські Віргінські острови, Литва, Італія, Великобританія, США, Росія та Ізраїль.

Однією з головних причин низької інвестиційної активності як резидентів, так і нерезидентів у регіоні є незначні обсяги бюджетного фінансування інвестиційних проектів з державного та місцевих бюджетів (табл. 4), оскільки свідченням зацікавленості органів державної та місцевої влади, а головне — гарантією відсутності адміністративних бар'єрів у реалізації інвестиційних проектів є частка бюджетних коштів у їх фінансуванні.

Відновлення ресурсно-технічного потенціалу області відбувається переважно за рахунок власних коштів підприємств (64,6%), тоді як питома вага кредитних ресурсів становить лише 5,8%, бюджетних

коштів — 5,7%. Знаково, що за останній рік іноземні інвестори практично не приймали участь у фінансуванні капітальних інвестицій на території Чернігівської області (табл. 4). А, враховуючи той факт, що прибуток більшості суб'єктів підприємницької діяльності депресивних територій є незначним, ключову роль у фінансуванні капітальних інвестицій повинні відігравати кошти Державного фонду регіонального розвитку.

З метою активізації інвестиційної діяльності на території Чернігівської області розроблено Програму інвестиційного розвитку області на 2011—2015 роки. Крім того, на даний час на території області здійснюється реалізація програм інвестиційного розвитку, спрямованих на стимулювання інвестування коштів населення у житлове будівництво (табл. 5). Безперечно, обсягів коштів, які виділяються під інвестиційні програми на рівні Чернігівської області, недостатньо для практичної реалізації стратегічних напрямків інвестиційного розвитку даного регіону.

Ураховуючи значну обмеженість бюджетних ресурсів, центральні органи державного управління та органи місцевого самоврядування повинні створювати сприятливі умови вітчизняним та іноземним інвесторам з метою залучення додаткових інвестиційних ресурсів. Зокрема Чернігівською обласною державною адміністрацією і підпорядкованими їй департаментами та управліннями здійснюється ряд заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату та залучення в регіон зовнішніх інвестицій:

— адміністративний супровід ключових для області інвестиційних проектів;

— інвентаризація інвестиційних намірів підприємств (з початку 2011 року в Чернігівській області налічується більше 350 таких проектів);

Таблиця 5. Перелік програм інвестиційного розвитку, що діють на території Чернігівської обл. на 01.01.2014 р.

Програма	Обсяг фінансових ресурсів, необхідних для її реалізації	Джерело фінансування
Програма інвестиційного розвитку Чернігівської області на 2011–2015 роки	1,4 млн грн.	- кошти обласного бюджету
Обласна програма будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки	2 165,87 млн грн., в т. ч.:	
	585,03 млн грн.	- кошти державного бюджету
	27,2 млн грн.	- кошти обласного бюджету
	38,18 млн грн.	- кошти міських, районних, селищних та сільських бюджетів
	1515,46 млн грн.	- інші джерела
Обласна програма підтримки розвитку житлового кредитування молоді на 2011–2020 роки	158,1 млн грн., в т. ч.	
	110,0 млн грн.	- кошти державного бюджету
	29,0 млн грн.	- кошти обласного бюджету
	9,6 млн грн.	- кошти міських, районних, селищних та сільських бюджетів
	9,5 млн грн.	- інші джерела
Обласна Програма підтримки розвитку особистого селянського господарства та індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» на 2012–2015 роки	23,9 млн грн., в т. ч.	
	12,2 млн грн.	- кошти державного бюджету
	5,9 млн грн.	- кошти обласного бюджету
	5,8 млн грн.	- кошти районних бюджетів

Джерело: складено за даними Чернігівської обласної державної адміністрації.

— пошук земельних ділянок для перспективного інвестування;

— сприяння в пошуку іноземних інвесторів, поширення інвестиційних пропозицій серед зарубіжних партнерів (організація та участь представників ЧОДА у міжнародних виставках, ярмарках, форумах).

Зважаючи на негативні тенденції щодо залучення інвестицій за останні роки, на території Чернігівської області доцільним, на наш погляд, було б запровадження більш радикальних заходів. Зокрема розширення переліку територій пріоритетного розвитку, визначеного Законом України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області" від 18.11.2003 № 1250-IV, до яких належать Городнянський, Корюківський, Новгород-Сіверський, Ріпкинський, Семенівський, Чернігівський, Щорський райони, і зарахування до таких Ічнянського, Козелецького, Менського, Прилуцького та Соницького районів Чернігівської області, а також відновлення податкових пільг спеціального режиму інвестиційної діяльності, відмінених у 2005 році.

Низька ефективність функціонування територій пріоритетного розвитку зумовлена, насамперед, відсутністю необхідного інституціонального забезпечення для реалізації інвестиційних намірів підприємств на цих територіях, недостатністю власних коштів інвесторів та високою вартістю кредитних ресурсів і загальною низькою діловою активністю підприємств регіону.

За результатами проведеного дослідження можемо окреслити загальні проблеми у сфері залучення інвестицій у регіони, переважно інституційного характеру,

що характерні не тільки для Чернігівської області, а й для більшості територіальних утворень в Україні:

— низький рівень розвитку необхідної інфраструктури для реалізації інвестиційних проектів, а в деяких районах і повна її відсутність;

— недосконалість законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності, зокрема, з питань захисту права власності, отримання земельних ділянок, контролю за реалізацією інвестиційних проектів;

— високий рівень корупції, бюрократизм і непрозорість прийняття рішень органами державної та місцевої влади, незважаючи на декларування намірів щодо їх подолання;

— недоступність кредитних ресурсів для більшості суб'єктів господарювання та органів місцевого самоврядування, незважаючи на значне перевищення пропозиції тимчасово вільних коштів над попитом на них на території регіону;

— відсутність дієвого та налагодженого механізму державно-приватного партнерства під час реалізації інвестиційних проектів.

Запровадження партнерських відносин між владою та суб'єктами підприємницької діяльності, що передбачає офіційне оформлення цих відносин та фінансову участь державних і місцевих органів влади у реалізації інвестиційних проектів, дасть можливість, по-перше, зацікавити органи влади, особливо місцевої, у забезпеченні прибутковості таких проектів, оскільки від цього залежатиме зростання доходів місцевих бюджетів, а, по-друге, гарантувати мінімізацію бюрократичних перешкод. До того ж, така схема дозволить зменшити про-

яви корупції в органах влади і зниження частки тіньової економіки.

Вирішення окреслених проблем повинно стати пріоритетом державної фінансової та регіональної політики, при цьому значного економічного ефекту від реалізації заходів державного регулювання інвестиційного забезпечення розвитку депресивних територій можна досягти лише за таких умов:

- узгодження інтересів потенційних інвесторів та завдань стратегічного економічного і соціального розвитку області;

- налагодження партнерства, конструктивної взаємодії регіональних управлінь центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інвесторів;

- забезпечення прозорості функціонування механізму державно-приватного партнерства;

- запровадження принципу "єдиного вікна" з метою максимального спрощення для суб'єкта інвестиційної діяльності порядку отримання послуг, пов'язаних із підготовкою та реалізацією інвестиційних проектів;

- надання пріоритетності та забезпечення супроводу для інвестиційних проектів, реалізація яких підвищить рівень зайнятості населення, стимулюватиме соціально-економічний розвиток та гарантуватиме екологічну безпеку на території регіону.

Проведене дослідження дає нам підстави визначити подальші напрямки реалізації регіональної інвестиційної політики:

- підвищення інвестиційної привабливості територій;

- спрямування бюджетних коштів на фінансування програм, що мають високу соціальну значимість, та будову об'єктів із високим ступенем готовності;

- подальша розбудова інфраструктури регіону, враховуючи його прикордонне положення;

- стимулювання збільшення інвестиційної складової у заощадженнях населення регіону.

Пріоритетними напрямками залучення інвестицій для Чернігівської області з метою забезпечення економічного зростання та сталого розвитку повинні стати:

- розробка існуючих та пошук нових родовищ корисних копалин;

- поновлення технічної бази промислових підприємств та фінансування інноваційних проектів;

- запровадження енергозберігаючих технологій та створення підприємств з виробництва новітніх видів палива;

- наукові розробки у сфері АПК.

ВИСНОВКИ

Створення умов для соціально-економічного відродження депресивних територій повинно бути закладене у стратегії їх розвитку, реалізація якої повинна ґрунтуватися у тому числі на інвестиційній політиці. Стратегія їх розвитку повинна носити комплексний характер, що і має бути закладене в інвестиційну політику.

Науково-методичний супровід формування інвестиційної політики депресивних регіонів повинен спиратись на:

- інституціональне забезпечення за рахунок зміцнення місцевого самоврядування;

- забезпечення взаємовигідної співпраці між центральними, місцевими органами виконавчої влади, орга-

нами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та інститутами громадянського суспільства;

- орієнтацію на інноваційну складову інвестиційної діяльності;

- структурні перетворення економіки таких регіонів з метою концентрації ресурсів на точках росту;

- досягнення збалансованості між економічним, соціальним та екологічним розвитком території;

- спрямування коштів Державного фонду регіонального розвитку на інвестиційні програми подолання депресивності територій.

Критеріями ефективності реалізації інвестиційної політики можна визначити:

- показники економічного розвитку (обсяг ВРП на одну особу, темп росту промислового і сільськогосподарського виробництва, приріст робочих місць, рентабельність за видами економічної діяльності);

- показники соціально-демографічної сфери (рівень доходів і структура витрат населення, децільний коефіцієнт, природний приріст населення, рівень захворюваності, середня тривалість життя);

- екологічні індикатори (зміни у структурі земельного фонду, частка забруднених речовин в атмосферне повітря, частка утилізованих та перероблених відходів тощо).

Література:

1. Другов О.О. Фінансова система інвестиційного забезпечення регіонального розвитку економіки: монографія / О.О. Другов. — Львів: ЛБІ НБУ, 2007. — 155 с.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985, ратифікована Законом України від 15.07.97 № 452/97-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

3. Статистичний щорічник "Чернігівщина — 2012" — Чернігів: ГУС у Чернігівській області, 2013. — 480 с.

4. Статистичний щорічник України за 2012 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm

References:

1. Druhov, O. O. (2007), *Finansova sistema investytsijnoho zabezpechennia rehional'noho rozvytku ekonomiky: monohrafiia* [Financial system of investment provision of regional economic development: monograph], LLI NBU, Lviv, Ukraine.

2. The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (1997), "The European Charter of local self-government from 15.10.1985, ratified by the Law of Ukraine 15.07.97 № 452/97-BP", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (Accessed 15 March 2014).

3. The central directorate of statistics in Chernihiv (2013), *Statystychnyj schorichnyk "Chernihivschyna — 2012"* [Investment and building activity 2013. Statistical Yearbook], Chernihivstat, Ukraine.

4. State Statistics Service of Ukraine (2013), "Statistical Yearbook of Ukraine", available at: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm (Accessed 15 March 2014).

Стаття надійшла до редакції 21.07.2014 р.